

Under två decennier har FN haft en fredsbevarande insats, MONUSCO, i Demokratiska republiken Kongo (DRK). Från första början har vi hört kritik om hur dyr och stor insatsen är, ofta framförd utan insikt om hur svåra konflikterna är, i ett land stort som Västeuropa.

Under 2017 satt Sverige i FN:s säkerhetsråd. FN-förbunden i Kongo och Sverige höll då ett gemensamt seminarium i FN-högkvarteret i New York. En av våra punkter var att argumentera mot säkerhetsrådets beslut att dra tillbaka 3 500 FN-soldater från MONUSCO för att USA, under Trump, krävde så.

Två år senare ser vi resultatet av tillbakadragandet. Den internationella civilsamhällsorganisationen Center for Civilians in Conflict (CIVIC) har gett ut en rapport med exempel på hur civila har dödats i områden där det tidigare fanns en MONUSCO-bas.

Under tiden har trycket för ytterligare minskningar fortsatt. För att inte behöva överraskas av Trumps infall har FN redan tagit några steg mot en strategi med syfte att MONUSCO ska lämna DRK. Före jul måste säkerhetsrådet också besluta om uppdragets mandat för det kommande året.

Samtidigt var november en av de värsta månaderna på länge för MONUSCO. Över 100 civila har massakrerats av terrorgruppen ADF i områden där MONUSCOs enheter finns utplacerade. Våldet pågår och det finns skäl att befara att dödsiffrorna även i december blir lika höga. Eftersom FN-insatsen inte lyckats skydda civila från attacker från ADF-milisen har stora delar av befolkningen i Beni och andra städer i östra DRK reagerat med ilska och krävt att FN:s trupper dras tillbaka eftersom de anses värdelösa.

Situationen är komplex och det finns förklaringar till FN:s oförmåga att ge civila skydd. ADF-milisens attacker var ett svar på den kongolesiska arméns offensiv mot gruppen, en offensiv som inte genomfördes i samordning med FN. Men sådana förklaringar räcker inte. Vi måste kräva att FN bättre lever upp till sin skyldighet att skydda civila i enlighet med sitt mandat.

FN-förbunden i Sverige och DR Kongo delar åsikten att det normala vore att vi når en punkt i framtiden när säkerheten helt och hållet garanteras av kongoleserna själva, med en god och skötsam kongolesisk polisstyrka och nationell armé.

Men vi kan inte se att denna punkt är nära i tiden. Den ligger år, kanske årtionden, framför oss.

Enligt en ny rapport från FN:s högkommissionär för mänskliga rättigheter begås nästan 70 procent av de överträdelser som begränsar det demokratiska utrymmet i landet av medlemmar av den kongolesiska nationella polisen och armén, resten begås av väpnade grupper.

På lång sikt är förändringar som ekonomisk utveckling och stärkandet av kvinnors och ungdomars egenmakt de viktigaste åtgärderna för att uppnå en hållbar fred. Men med den nuvarande

säkerhetssituationen i åtanke krävs bättre polisiära och militära medel, varför det är ledsamt att MONUSCOs närvaro är hotad.

Vi hade föredragit öppna och inkluderande diskussioner om hur MONUSCO kunde stärkas snarare än beslut om strategi för nedläggning. Mycket av den kritik som hörs, inte minst från den kongolesiska allmänheten, är befogad. Det sägs att MONUSCO inte har varit tillräckligt tuffa mot väpnade rebellgrupper. I stället för att försöka skydda civila i riskzonen har det förekommit tillfällen då FN-trupper endast har använts för att skydda sina egna baser och humanitära konvojer.

Genom åren har det funnits olika krafter som verkat för att MONUC/MONUSCO ska lämna DRK. Den tidigare presidenten Joseph Kabila tvingade fram en decimering av styrkan före valet 2011. Han pressade också på för att minska den ytterligare före valet förra vintern. Sedan 2017 har han haft USA:s stöd för den linjen. Efter valet har vi sett den nya presidenten, Felix Tshisekedi, med ett kabinett till stor del bestående av Kabilas folk, antyda möjligheten att bjuda in Rwanda, Uganda och Burundi att skicka trupper till DRK för att hjälpa till att bekämpa beväpnade grupper.

Alla som är bekanta med tidigare och nuvarande spänningar mellan dessa länder och deras indirekta krigföring genom ombud i form av rebellgrupper inne i DRK inser att en sådan "lösning" skulle vara direkt farlig.

Låt oss istället stärka FN-insatsen med välutbildade och välutrustade soldater från länder som är villiga att bekämpa milisgrupper så att de hindras från att begå ytterligare massakrer.

Det är ingen hemlighet att stora truppbidragarländer ofta tolkar sitt mandat som att det främst syftar till en mer traditionell form av fredsbevarande och vill undvika farligare uppdrag. Andra länder, inte minst västerländska, argumenterar tvärtom ofta för mer robusta fredsoperationer, inklusive konfrontationer med olagliga väpnade grupper.

De stora truppbidragarna brukar svara på detta med argument som att "det är lätt för er att säga, ni är ju inte här själva och tar riskerna". Detta är sant. Av MONUSCOs soldater kommer 51 % från Sydasiens och endast 2 % från Europa.

Av 15 500 soldater i MONUSCO är endast 308 europeiska, av dessa kommer 292 från Ukraina. Kan verkligen inte andra europeiska stater erbjuda sig att bidra?

Vi hör ofta att europeiska soldater behövs hemma i rädsla för framtida rysk aggressivitet. Samtidigt är den kongolesiska befolkningen, som är under attack just nu, berövad säkerhet.

Om MONUSCO inte kan förstärkas måste vi söka efter alternativ. Kanske kräver situationen en ad hoc-lösning som den som Sverige, Frankrike och andra länder genomförde i östra DRK 2003 genom Artemis-insatsen? Ett annat alternativ skulle vara att bilda en EU-AU-FN-hybridstyrka för att backa upp MONUSCOs egen interventionsbrigad.

Det är extremt viktigt att den kongolesiska befolkningen nu får det framtidshopp som behövs för att denna mandatperiod blir ihågkommen som en positiv sådan. Annars ser den politiska framtiden fortsatt dyster ut och risken ökar för ännu ett bakslag i den kongolesiska historien.

Cissa Wa Numbe, generalsekreterare i DR Kongos FN-förbund

Annelie Börjesson, ordförande i Svenska FN-förbundet